ROK VI

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 24

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

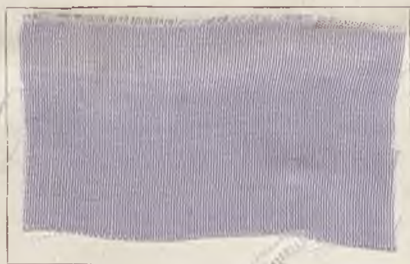
WARSZAWA, DNIA 15 GRUDNIA 1931 R.

Z PRZEMYSŁU SZTUCZNYCH WŁÓKIEN

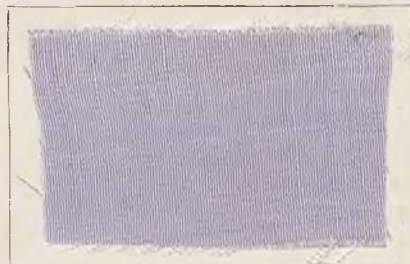
Echem posunięć w zakresie stawek celnych na t. zw. „vistrę" był szereg artykułów w codziennej prasie łódzkiej, oświetlającej różne strony zagadnienia. Dominował naogół pogląd, że „vistra" (t. j. przędziwo, składające się z krótkich włókien, otrzymywane w sposób analogiczny do produkcji sztucznego jedwabiu wiskozowego) nie powinna opłacać przy imporcie prawie żadnych stawek celnych. Teza ta broniona była przedewszystkiem przez niemieckich eksporterów „vistry", którzy zresztą niedołężnie zdemaskowali swe wystąpienia, formułując je w fatalnej, najeżonej germanizmami i prowincjonalizmami polszczyźnie, stanowiącej — właściwie mówiąc — język niemiecki, pisany polskiemi słowami. Trudno się dziwić eksporterom jakichkolwiek towarów do Polski, że starają się za wszelką cenę ułatwić wprowadzanie do Polski interesujących ich artykułów. Nie może natomiast nie budzić zastrzeżeń stanowisko przemysłu włókienniczego, który również domaga się wprowadzenia ulg celnych na „vistrę".

Spór ten nosi jednak cechy ogólniejsze, niż obrona stanowisk przemysłu włókienniczego i wytwórczości sztucznych włókien. Zauważyć bowiem należy, że zainicjowanie w Polsce produkcji „vistry" stanowi poważny postęp techniczny przemysłu chemicznego, tem więcej godny zanotowania, że w obecnym kryzysowym roku najdrobniejsze nawet — a cóż dopiero tak brzemienne w skutki posunięcia — witać należy z najwyższem uznaniem. Stwierdzić więc możemy, że produkcja „vistry" w Polsce całkowicie może już obecnie pokryć zapotrzebowanie wewnętrzne, stojąc pod względem jakości na poziomie, nie ustępującym produktowi importowanemu.

Okoliczność ta została potwierdzona doświadczeniem przędzalni jednej z najpoważniejszych łódzkich fabryk włókienniczych, ponadto zaś można ją udowodnić „ad oculos". Naklejone obok siebie próbki tkaniny z „vistry" (w wątku) pochodzenia krajowego i pochodzenia zagranicznego nie wykazują żadnych zupełnie różnic, zaś badania technologiczne przeprowadzone nad obydwoma tkaninami dowiodły identycznych zupełnie ich właściwości.



Tkanina z produktu krajowego



Tkanina z produktu zagranicznego

Zarówno więc względy techniczne, jak gospodarcze (konieczność wzajemnego ustosunkowania stawek celnych na przędzę sztucznego jedwabiu i na „vistrę") wskazują, że ochrona celna tego artykułu jest niezbędna. Ponadto zwrócić trzeba uwagę, iż w pewnych wypadkach przędza jedwabiu sztucznego może być zastąpiona przez „vistrę", i skoro pierwszy z tych artykułów ma zapewnioną należytą ochronę celną, to już logiczna struktura taryfy celnej i wzgląd na całokształt warunków pracy przemysłu sztucznego jedwabiu domagają się utrzymania obecnie obowiązującej stawki celnej na „vistrę".

TENDENCJE WYWOZOWE W PRZEMYŚLE CHEMICZNYM

Wywóz produktów chemicznych w czasach dodatniej konjunktury w Polsce rozwijał się stopniowo, jednakże posiadał charakter raczej tranzakcyj ubocznych lub sporadycznych i w niewielu tylko wypadkach rynki zbytu organizowane były w szerszej skali, planowo i systematycznie. Ponieważ w wielu dziedzinach produkcji chemicznej przemysł nie pokrywał całkowitego zapotrzebowania kraju, przeto siłą rzeczy uwaga wytwórców skierowana była przeważnie na rynek wewnętrzny; rynki obce uważane były jako drugorzędne źródła sprzedaży na wypadek, gdy rynek wewnętrzny zawodził. Dopiero w miarę rozwoju przemysłu wywóz zaczął odgrywać poważniejszą rolę, zaś w dobie kryzysu gospodarczego w Polsce stał się koniecznością życiową i nieodzownym składnikiem życia fabryki. Skurczenie rynku wewnętrznego oraz spadek cen zmuszały do szukania nowych odbiorców poza granicami kraju. Rozpoczęto wywozić cały szereg artykułów, co do których doniedawna istniały utrwalone poglądy o zupełnej niemożności konkurowania z innymi eksporterami.

Dla przykładu zacytować można, że zaczęto wywozić z powodzeniem polskie sole potasowe do Anglji, Holandji, Szwecji i innych krajów, nie zważając na konkurencję potężnego Kalisyndykatu; polskie artykuły farmaceutyczne zdobywają rozgłos w Palestynie, w Grecji, w Turcji i innych krajach bałkańskich, przewyższając w wielu wypadkach specyfiki francuskie i niemieckie o wyrobionej marce; wyroby azbestowe pojawiają się w Szwecji i w Jugosławji; cerata polska zdobywa uznanie na wielu rynkach dzięki wysokiej jakości towaru. Jednocześnie przemysł polski zaczyna wchodzić na najdalsze nawet rynki wskutek polepszenia techniki eksportowej; biel cynkowa, karbid, nawozy sztuczne, klej, jedwab sztuczny, materjały wybuchowe i inne artykuły rozszerzają stale zasięg zbytu. Kryzys gospodarczy jakgdyby wydobył z ukrycia zdolności potencjalne, wzmógł energję eksportera i zmusił go do bardziej sprężystej akcji, wskutek czego charakter i kierunki wywozu produktów chemicznych uległy daleko idącym dodatnim przeobrażeniom.

Pomimo jednak tak wyraźnych postępów — w ostatecznym rezultacie wywóz maleje. Podwyższenie ceł w Anglji, w Szwecji, w Austrji i w Italji, ograniczenia dewizowe w licznych krajach oraz załamanie się kursu walut, coraz ostrzejsza konkurencja eksporterów — uniemożliwiają wywóz albo też redukują go do minimalnych granic. Zawarte traktaty preferencyjne wpływają ujemnie na stosunki eksportowe z poszczególnemi krajami, zaś ostatnie wiadomości o projektowanej reglamentacji przywozu w Czechosłowacji jeszcze bardziej komplikują sytuację. Nieliczne tylko rynki zbytu w Europie można uznać za korzystne dla eksportu produktów chemicznych.

Badając zagadnienia przyszłości wywozu produktów chemicznych, można już dzisiaj zaryzykować twierdzenie, że rynki europejskie należy traktować jako rynki drugorzędne, natomiast największy nacisk należy położyć na systematyczną organizację rynków odleglejszych, jak Afryka, Bliski i Daleki Wschód, Ameryka Południowa, Indje i t. d. Rynki te odznaczają się znaczną chłonnością, wzrastającą stale w miarę rozwoju kultury; konkurencja nie przybrała jeszcze na tych rynkach form tak ostrych jak w Europie lub w niektórych krajach amerykańskich; protekcjonizm celny nie dotarł do tych ośrodków, bądź też posiada cechy stosunkowo łagodne.

To też uwaga eksporterów już dzisiaj zwraca się w stronę tych rynków, aczkolwiek opanowanie ich wymaga bardzo wiele pracy, kosztów, wysiłków organizacyjnych i doświadczeń. Niektóre fabryki chemiczne zaczynają się w nich powoli orjentować i można przewidywać, że w najbliższych latach wywóz ten zwiększać się będzie stopniowo.

KRONIKA

Dn. 2 grudnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego. W związku z objęciem przez p. inż. Tomisława Morawskiego stanowiska Naczelnego Dyrektora Gwarectwa Rybnickiego i zrzeczeniem się mandatu członka Zarządu Związku — uchwalono wyrazić p. Morawskiemu gorące podziękowanie za owocną i życzliwą wieloletnią współpracę ze Związkiem Przemysłu Chemicznego. Skład Zarządu Związku został skompletowany przez kooptację Generalnego Dyrektora Sp. Akc. „Lignoza", p. inż. Leopolda Szefera.

W skład Związku Przemysłu Chemicznego przyjęto następujące przedsiębiorstwa: Sp. Akc. „Gdyńska Olejarnia" w Gdyni i „Centralne Biuro Sprzedaży Wyrobów Polskich Fabryk Obuwia Gumowego" w Warszawie, grupujące wszystkie niemal polskie fabryki obuwia gumowego.

Zarząd zapoznał się ze stanem prac w zakresie doraźnych zmian obecnie obowiązującej oraz budowy nowej taryfy celnej, wysłuchał sprawozdania z bieżących prac Związku oraz sytuacji finansowej, wreszcie omawiał aktualne zagadnienia przemysłu tłuszczowego.

Min. Komunikacji przystępuje do opracowania związkowej taryfy polsko-jugosłowiańskiej, której zadaniem będzie ułatwienie i potanienie przewozów w obrotach z Jugosławją. Fabryki, należące do Związku Przemysłu Chemicznego, zechcą nadesłać informacje, jakie artykuły chemiczne należy włączyć do tej taryfy.

Dn. 12 grudnia r. b. odbyło się organizacyjne posiedzenie Muzeum Przemysłu i Techniki, pod przewodnictwem Prezydenta m. st. Warszawy, p. Inż. Słomińskiego.

Zebrani przyjęli projekt statutu Muzeum oraz powołali członków Rady w ilości kilkudziesięciu osób. Prezydjum Rady tworzą pp. Inż. Słomiński, Prof. Ponikowski, Inż. Jackowski. W skład Zarządu weszli pp. Inż. Śliwiński, Prof. Czochralski, Prof. Płużański, Inż. Sommer, Inż. Wilkoński, Płk. Czuruk, Inż. Jackowski. W skład Sekcji Chemicznej weszli pp.: Inż. Bajer, Inż. Berger, Dr. Berlinerblau, Inż. Dąbrowski, Inż. Eborowicz, Inż. Ekerkunst, Inż. Ginsberg, Grzybowski, Inż. Kączkowski J., Inż. Kączkowski W., Prof. Kling, Inż. Kwiatkowski, Inż. Lachert, Dr. Landau, Liciński, Płk. Masny, Inż. Nowakowski, Olex, Inż. Ppłk. Orzechowski, Dr. Otolski, Inż. Płużański, Inż. Podraszko, Inż. Prot, Inż. Śliwiński S., Inż. Śliwiński T., Inż. Sommer, Inż. Swierczewski, Inż. Tupalski, Inż. Wiślicki, Inż. Wojnar, Inż. Zamoyski.

Prezydjum Sekcji Chemicznej tworzą pp.: Inż. K. Ginsberg, Inż. J. Podraszko, Inż. A. Tupalski.

Prace nad budową nowej taryfy celnej posuwają się naprzód w żywem tempie. Jak już donosiliśmy, specjalnie wyłoniona pod przewodnictwem p. prof. S. J. Okolskiego, a przy współudziale przedstawiciela Związku Przemysłu Chemicznego, komisja celna wszystkich Izb Przemysłowo - Handlowych zakończyła swe prace. Wnioski, dotyczące przedewszystkiem stawek celnych, przyjętych w swoim czasie przez komisję międzyministerjalną, są obecnie przedmiotem badań tejże komisji. Dział chemiczny nowej taryfy celnej został już prawie całkowicie przejrzany, stanowiąc obecnie gotową i skończoną całość. Badanie pozostałych części taryfy celnej jest w toku.

O terminie wejścia w życie nowej taryfy celnej trudno jest mówić; należy jednak sądzić, że może już w ciągu niedługich miesięcy ujrzy ona światło dzienne.

PRZEGLĄD PIŚMIENNICTWA OBCEGO

Księgarnia Trzaska, Evert i Michalski (Warszawa, Krakowskie Przedmieście 13, gmach hotelu Europejskiego) nadsyła nam następujący spis ostatnio opublikowanych książek z zakresu chemji i technologji chemicznej:

Wolff H. — Vergleichende Untersuchung von Trockenstoffen. Mit 138 Abb. Mk. 4.50.
Zimmer Fr. — Nitrocelluloseesterlacke und Zaponlacke, ihre Rohstoffe und Verwendung gebiete. Mit 51 Abb. Lw. mk. 16.50.
Kessner A. — Neuzeitliche Werkstoffe für den chemishen Apparatebau. Mk. 2.—
Wagner H. und G. Hoffman. — vergleichende Untersuchungen über Substrat — und Verschnittfarben. Mit 72 Abb. im Text. 6 Taf. Mk. 6.50.
Martiny P. — Laboratoriumsbuch für die kolorimetrische Wasseruntersuchung. Mit 25 Abb. im Text. Mk. 6.80. geb.
Taschenbuch für Parfümerie und Kosmetik. Hrsg. v. Davidsonhn u. Rietz. Lw. Mk. 12.50.
Grasser G. — Chemie und chemische Technologie tierischer Stoffe. Eine Einf. in d. angewandte Zoochemie. Lw. mk. 17.60.
Piatti L. — Dampfdrucke binär Gemische und ihre Bedeutung für die Absorption flüchtiger Stoffe. Mit 6 Abb. Mk. 4.80.
Schwyzer J. dr. — Die Fabrikation pharmazeutischer und chemisch-technischer Produkte. Mit 126 Text.-abb. Lw. Mk. 42.—
Dralle R. — Die Glasfablikation. 2 Aufl. Bd. 2. Lw. Mk. 64.—
Edwards J. — Aluminium-Bronzepulver und Aluminium-Farbe. Mk. 3.50.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 101 z dn. 25 listopada 1931 ukazała się pod poz. 771 Ustawa z dn. 7 listopada 1931 o zmianie niektórych postanowień Ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Ustawa ta precyzuje pojęcie dochodów z tantjem oraz wprowadza zasadę kumulacji dochodów przy obliczaniu wymiaru państwowego podatku dochodowego.

W Dz. Ust. Nr. 101 z dn. 25 listopada 1931 ukazały się pod poz. 772, 773, 774, 775 Ustawy z dn. 7 listopada 1931 w sprawie czasu pracy w przemyśle i handlu, tudzież pracy młodocianych i kobiet.

Ustawy te realizują znane ogólnie tendencje w kierunku możliwości skracania czasu prasy oraz zatrudnienia młodocianych i kobiet — w związku ze zwalczaniem bezrobocia.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,59 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,74 „
Azotan amonu	100 „
Benzol handlowy 90%	85 „
„ czysty	100 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110 – 125 „
Chlorek cynku 50° Bé	45 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1.800 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	300 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	300 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	39,75 „
Klej kostny	265 „
Klej skórny	250 „
Krezol	140 „
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	100 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
„ solny 19°/21° Bé	14,25 „
„ octowy techn. 30%	120 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	16 „
„ rogowa 13/14%N	—
Naftalin surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	57,50 „
Octan sodu	140 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	210 „
„ „ saponifikat	190 „
Oleum 20%	19,94 „
Olej lniany	95 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 „
Smoła preparowana	18,75 „
Saletra sodowa 15,5%	35,75 „
Siarczan amonu	32,75 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	65 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 „
Stearyna	200 „
Superfosfat 16%	11,52—12,16 „
Toluol czysty	120 „
Żelatyna techn.	360 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp Akc.", Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa. Czackiego 14, tel. 711-24

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ". Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10